

GOB Projectplan Zeezuiper op Zoomland

2015_ZO

29 april 2022

Brabants Landschap

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Projectgebied	5
3. Doelstellingen	6
4. Landschapscan	8
4.1 Geologie en geomorfologie	8
4.2 Cultuurhistorie	9
4.3 Bodem	12
4.4 AHN	13
5. Inrichtingsplan	14
6. Toelichting inrichtingsmaatregelen	15
6.1. Uitgangspunten	15
6.2. Ontwerp	16
6.3. Doelsoorten	18
7. Vergunningen	19
8. Vervolgbeheer	19
9. Risicoanalyse	20
10. Communicatie	20
11. Doelstelling na uitvoering	20
12. Foto's huidige situatie	21
Bijlage I Uitwerking oppervlakten t.b.v. toevoeging aan het NNB	22
Bijlage II Inrichtingskaart	23

1. Inleiding

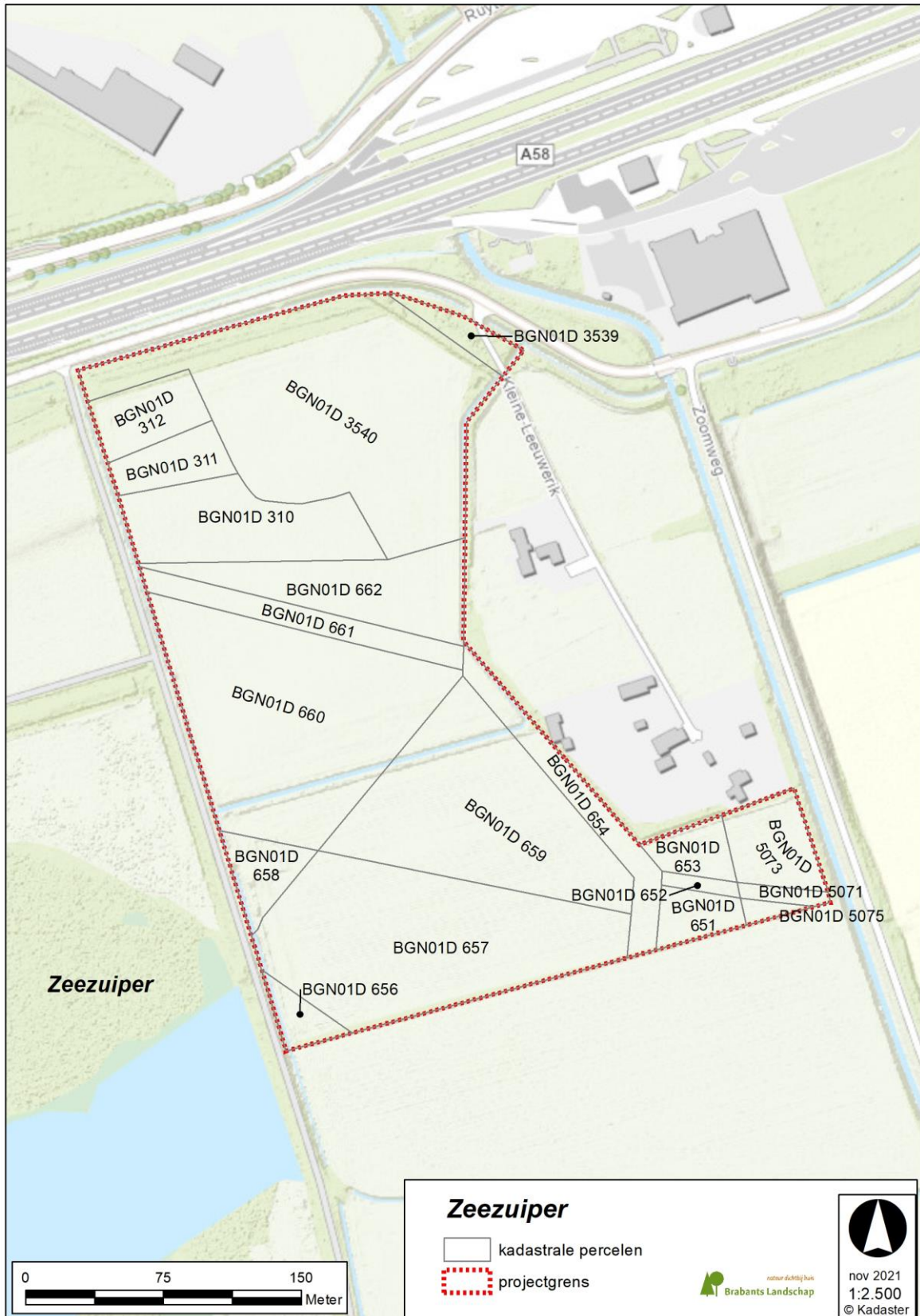
Brabants Landschap is voornemens om, met een bijdrage uit het Groen Ontwikkelfonds Brabant, een perceel landbouwgrond, aangrenzend aan de Zeezuiper, om te vormen naar waardevolle nieuwe natuur in het kader van de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Middels dit projectplan vraagt Brabants Landschap inrichtingssubsidie aan.

<i>Kadastrale percelen</i>	<i>Oppervlak in ha</i>	<i>Kadastrale percelen</i>	<i>Oppervlak in ha</i>
BGN 01 D 312	0,1966	BGN 01 D 654	0,2720
BGN 01 D 311	0,1600	BGN 01 D 656	0,0867
BGN 01 D 310	0,5055	BGN 01 D 657	1,2519
BGN 01 D 3540	1,6836	BGN 01 D 653	0,1142
BGN 01 D 3539	0,0929	BGN 01 D 652	0,0334
BGN 01 D 662	0,4642	BGN 01 D 651	0,1156
BGN 01 D 661	0,2253	BGN 01 D 5073	0,2145
BGN 01 D 660	1,3522	BGN 01 D 5075	0,0406
BGN 01 D 658	0,1424	BGN 01 D 5071	0,0287
BGN 01 D 659	1,0480		
Totaal: 8,0283 ha (inclusief bestaande houtwallen)			

Tabel 1 kadastrale percelen in GOB-aanvraag

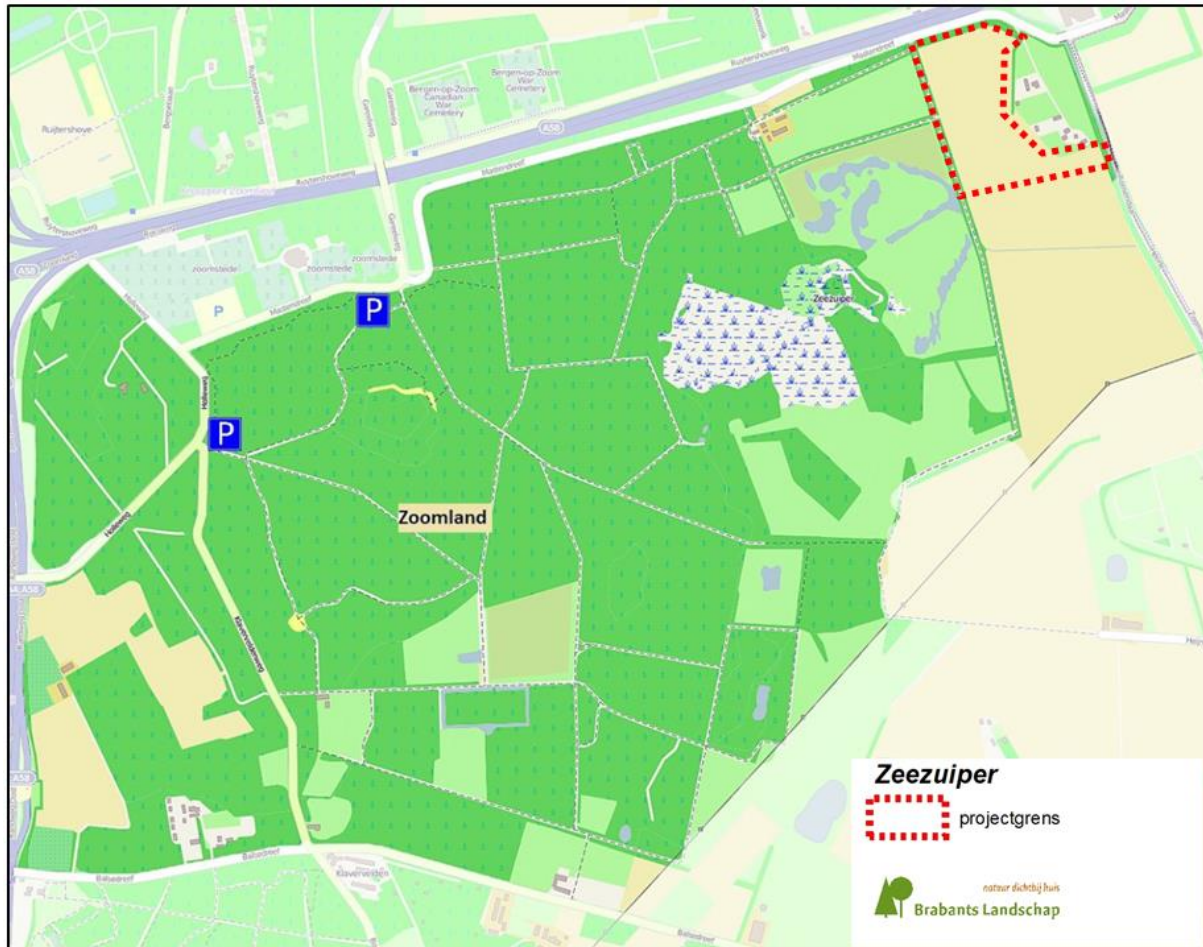
Voor de kadastrale kaart wordt verwezen naar figuur 1 op de volgende pagina.

Figuur 1 kaart met projectgrens

2. Projectgebied

Het projectgebied is gelegen in gemeente Bergen op Zoom en grenst aan landgoed Zoomland van Brabants Landschap. Dit gebied is ontstaan uit vier kleinere landgoederen welke in 17^e-18^e eeuw zijn aangelegd. Hiervan zijn in het terrein nog oude landschapselementen zichtbaar, zoals oude lanen, doorgeschoten hagen en houtwallen. Aan de oostelijke grens van het projectgebied, ligt het moeras de Zeezuiper. Op deze locatie kwamen diverse beekjes bij elkaar, waarna ze zich een weg zochten richting de zee.

Figuur 2 kaart met omgeving van de projectlocatie

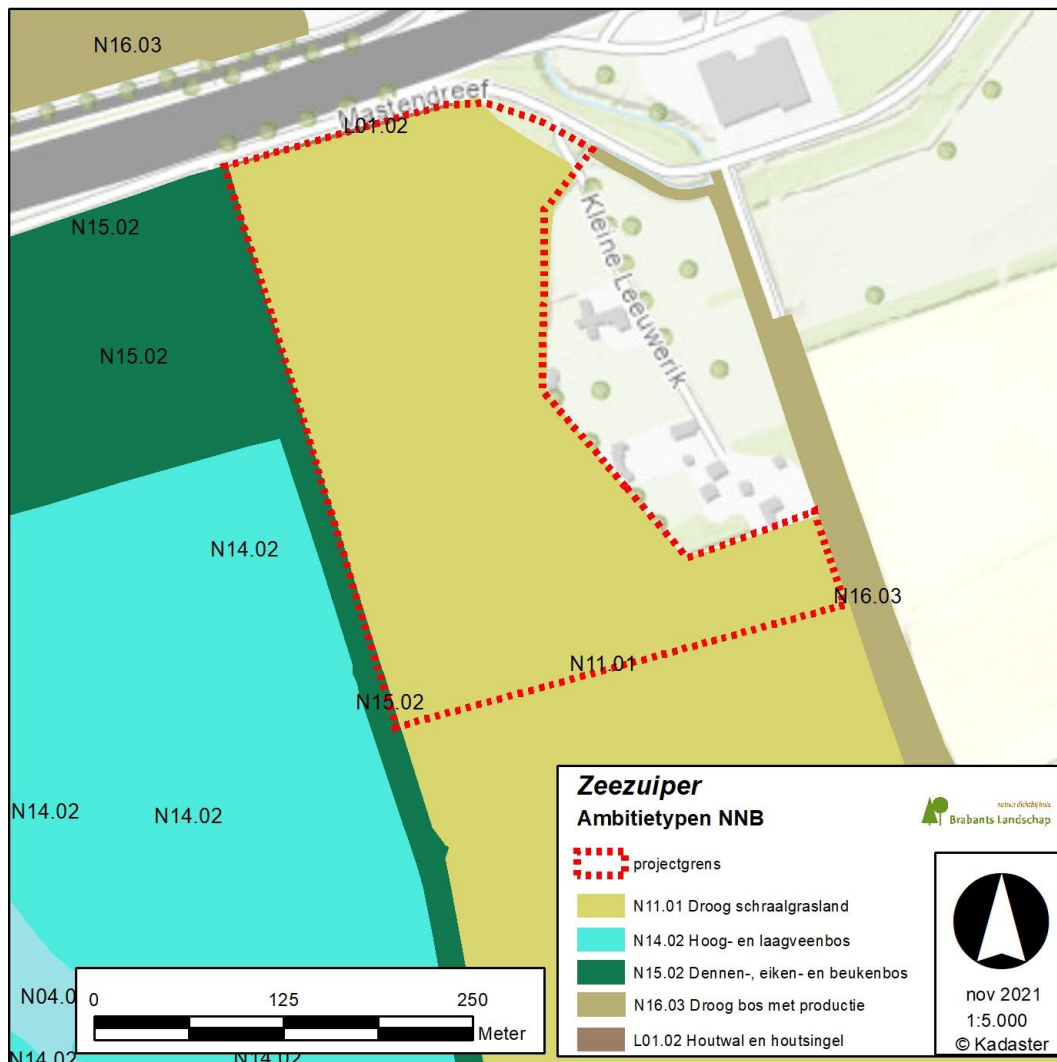
3. Doelstellingen

Middels dit planvoornemen wil het Brabants Landschap nieuwe natuur inrichten in het Natuurnetwerk Brabant. De gronden zijn in het Natuurnetwerk Brabant aangewezen als Provinciaal NNB. Het ambitietype is volgens het natuurbeheerplan N.11.01 droog schraalland.

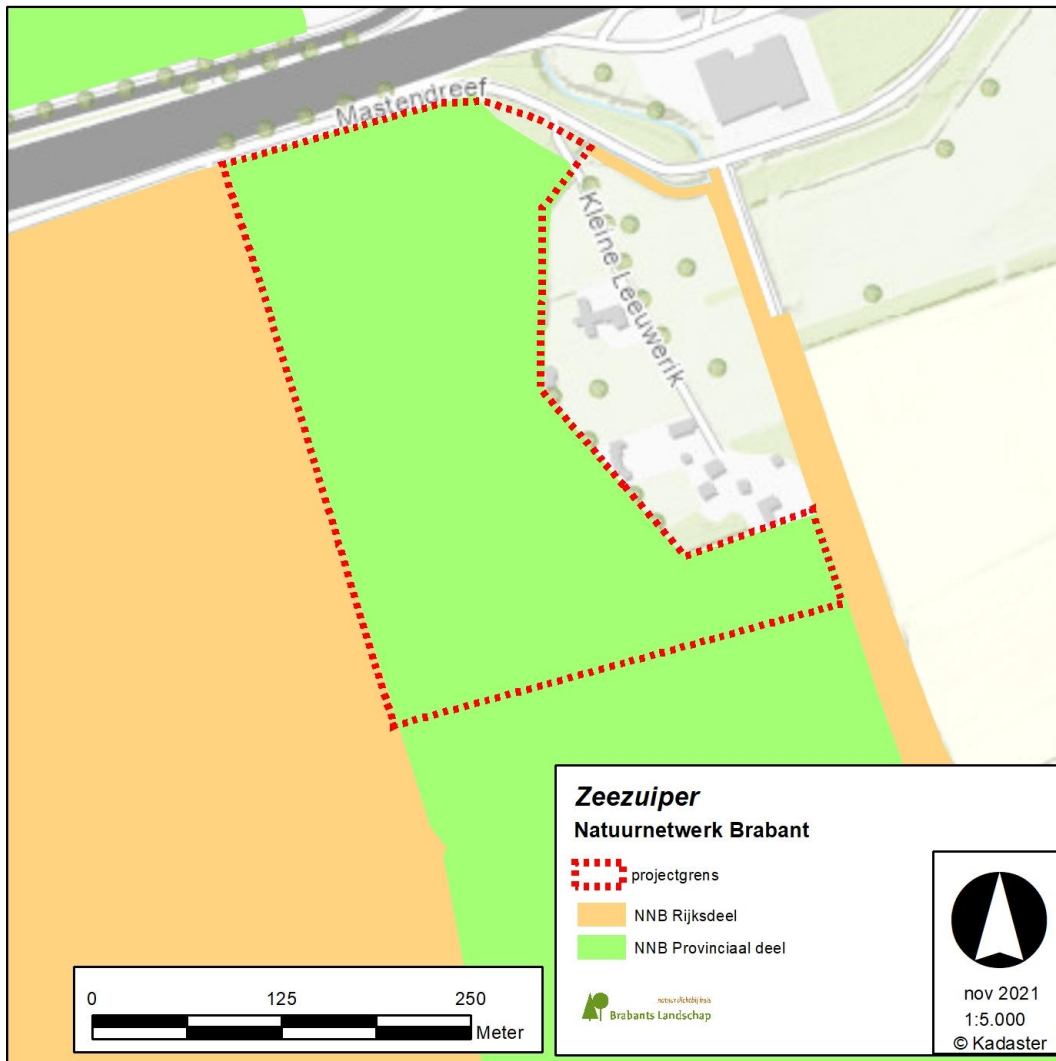
Brabants landschap is voornemens om een combinatie van de volgende natuurbeheertypen te ontwikkelen:

- N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
- N15.05 Dennen-, eiken- en beukenbos
- N12.05 Kruiden- en faunarijke akker.

Nadere toelichting voor deze keuze is beschreven in hoofdstuk 6.

Figuur 3 kaart met natuurambitie.

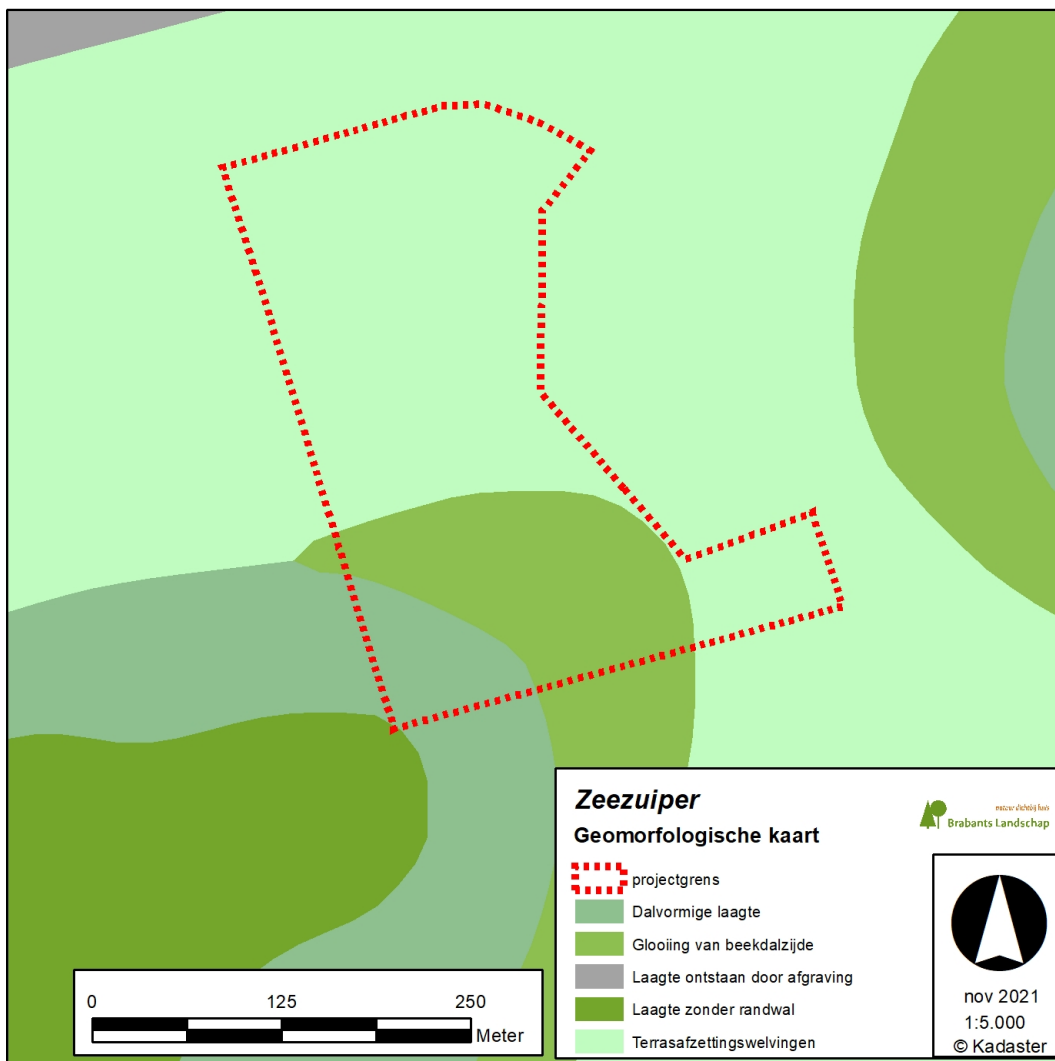
Figuur 4 kaart met het daarop de grenzen van het Natuurnetwerk Brabant.

4. Landschapsscan

4.1 Geologie en geomorfologie

Het projectgebied grenst aan de westzijde van de geologische steilrand “Brabantse wal”. Deze steilrand markeert het uitersten westen van zand-Brabant en is volgens algemene aanname gevormd door een eroderende werking van de oer-Schelde. Het projectgebied is gelegen in de geologische formatie van Stramproy. De formatie bestaat uit fijn tot grof zand en leem met zanddek. Het sediment is veelal aangevoerd door afgezet van lokale rivieren en door windverstuivingen.

Op de geomorfologische kaart is te zien dat het projectgebied ligt op de overgang van terrasafzetting naar een dalvormige laagte. Ter hoogte van het projectgebied verzamelden zich verschillende beekjes, waarna ze zich een weg naar de zee baanden via de moerassige laagte.

Figuur 5 geomorfologie

4.2 Cultuurhistorie

Historie Zoomland

In deze paragraaf wordt de historie van het Zoomland beschreven. Het plangebied maakte hiervan onderdeel uit en is dan ook niet zonder meer los van de omgeving te zien.

Rond de 17^e eeuw ontstonden er verschillende landgoederen in het Zoomland. De belangrijkste waren Gemini, 's-Heeren Plantage en Hengstmeer (of Goeree). Twee andere landgoederen danken hun naam aan hun grotere voorgangers, namelijk Klein Gemini (of Weltevreden) en Klein-Hengstmeer (of Klavervelden). Het plangebied was onderdeel van landgoed Weltevreden.

Rond 1750 waren de eerste trekken van deze landgoederen zichtbaar in het nog vrijwel onontgonnen landschap. Onder andere de landgoederen Goeroe, Klavervelden, Gemini 's Heerensplantage zijn weergegeven op de kaart. Landgoed Weltevreden is waarschijnlijk aangelegd tussen 1775 en 1787. Rond omstreeks 1850 is nagenoeg geheel Zoomland in cultuur is gebracht, met uitzondering van de Zeezuiper en het Keutelmeer.

Als het huidige landschap wordt vergeleken met dat van 1840 valt op dat de veranderingen op het eerste gezicht niet zo groot zijn. Het huidige landschapsbeeld heeft nog zeer veel overeenkomsten met dat in 1840. Vooral de structuur van paden en lanen is door de tijd heen goed bewaard gebleven. Wel is de historische bebouwing bijna volledig verdwenen. Van het voormalig landgoed Weltevreden zijn de doorgeschoten beukenhagen van de voormalige tuin nog goed zichtbaar. Ook de laanstructuur is gedeeltelijk bewaard gebleven.

Het plangebied is op de cultuurhistorische waardenkaart en in bestemmingsplan als waardevol bestempeld.

Historische topografie plangebied

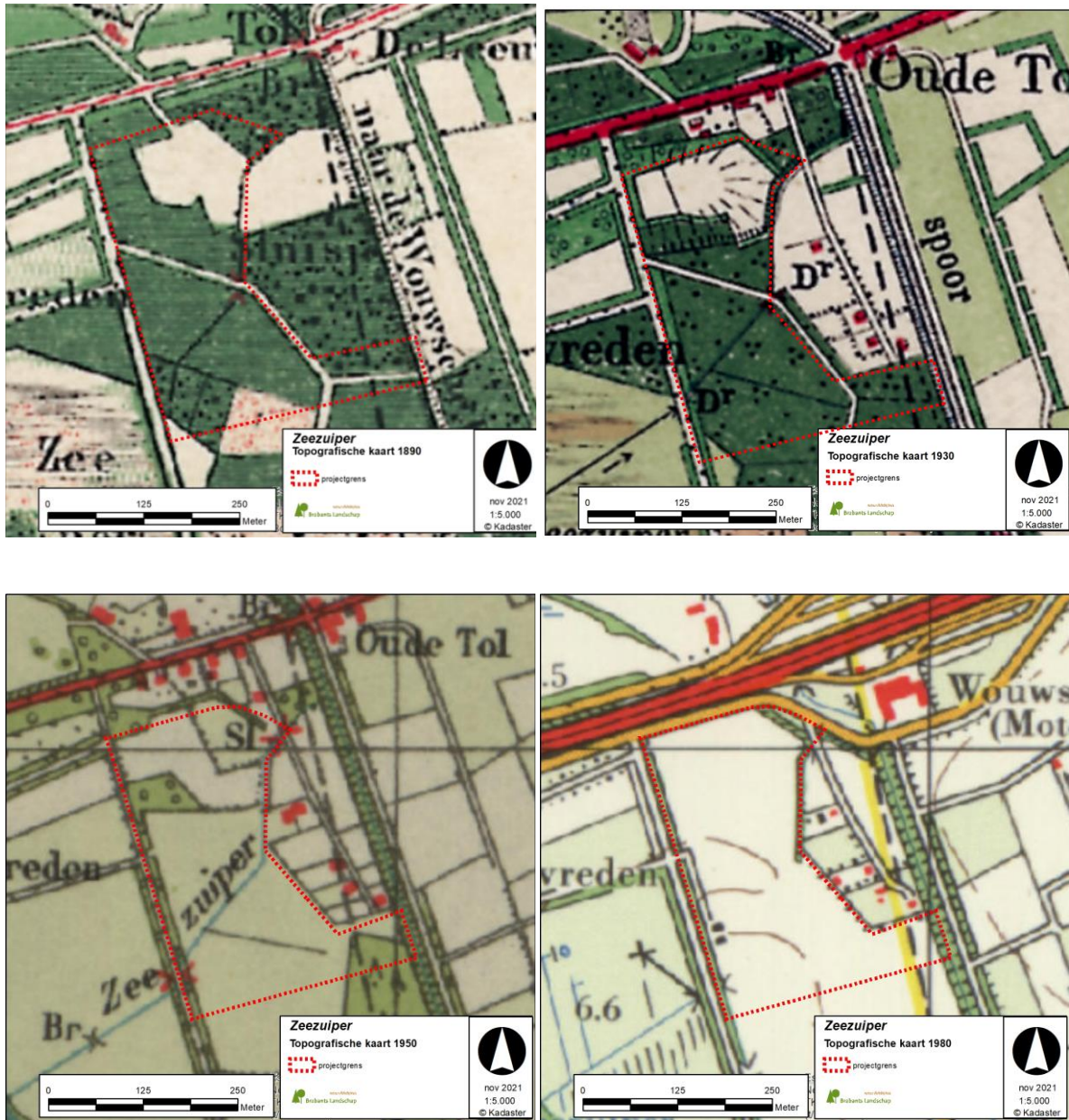
In deze paragraaf wordt ingezoomd op het plangebied. De historische kaarten (1850-1930) hebben als inspiratie gediend voor het inrichtingsplan. Onder andere de oude laanstructuur, de bossen en de kleinschalige akker worden hersteld. In figuur 7 zijn de uitsneden van de historische kaarten weergegeven.

Op de kaart van 1890 is een deel van de naam Weltevreden zichtbaar. Het projectgebied behoorde vroeger tot dit landgoed. Het projectgebied bestond uit een kleinschalig landschap. Aan de noordzijde was een akker aanwezig dat omringd was met naaldbossen. Ten zuiden van het projectgebied zijn enkele heidegronden zichtbaar. Deze maakten deel uit van het ontginningslandschap. Wat opvalt is het pad dat het projectgebied doorkruist. Dit pad maakte onderdeel uit van de padenstructuur van het landgoed Weltevreden. De ligging van dit pad is nog steeds terug te vinden in de huidige kadastrale begrenzing (zie figuur 1).

Op de kaart van 1930 zijn enkele veranderingen zichtbaar. De zuidelijk gelegen heidevelden hebben plaatsgemaakt voor naaldbossen. De noordelijke akker heeft een andere vorm aangenomen en is omzoomd met een struweel van loofhout. Ook tekent zich duidelijk af dat de akker hoger lag ten opzichte van de omgeving. Tot slot is aan de noord- en oostgrens van het projectgebied bebouwing gekomen en zijn de omliggende gronden geschikt gemaakt voor landbouw.

Vanaf 1950 verdwijnt langzaam het kleinschalig landschap. Grote oppervlakten naaldbos hebben plaatsgemaakt voor grasland. Ook het oude pad is niet meer zichtbaar. De noordelijke akker is nog wel te herkennen, nochtans in een andere vorm. Rondom deze akker zijn nog enkele plukken loofbos aanwezig. De waterloop welke op de Zeezuiper afwatert is ook nog zichtbaar.

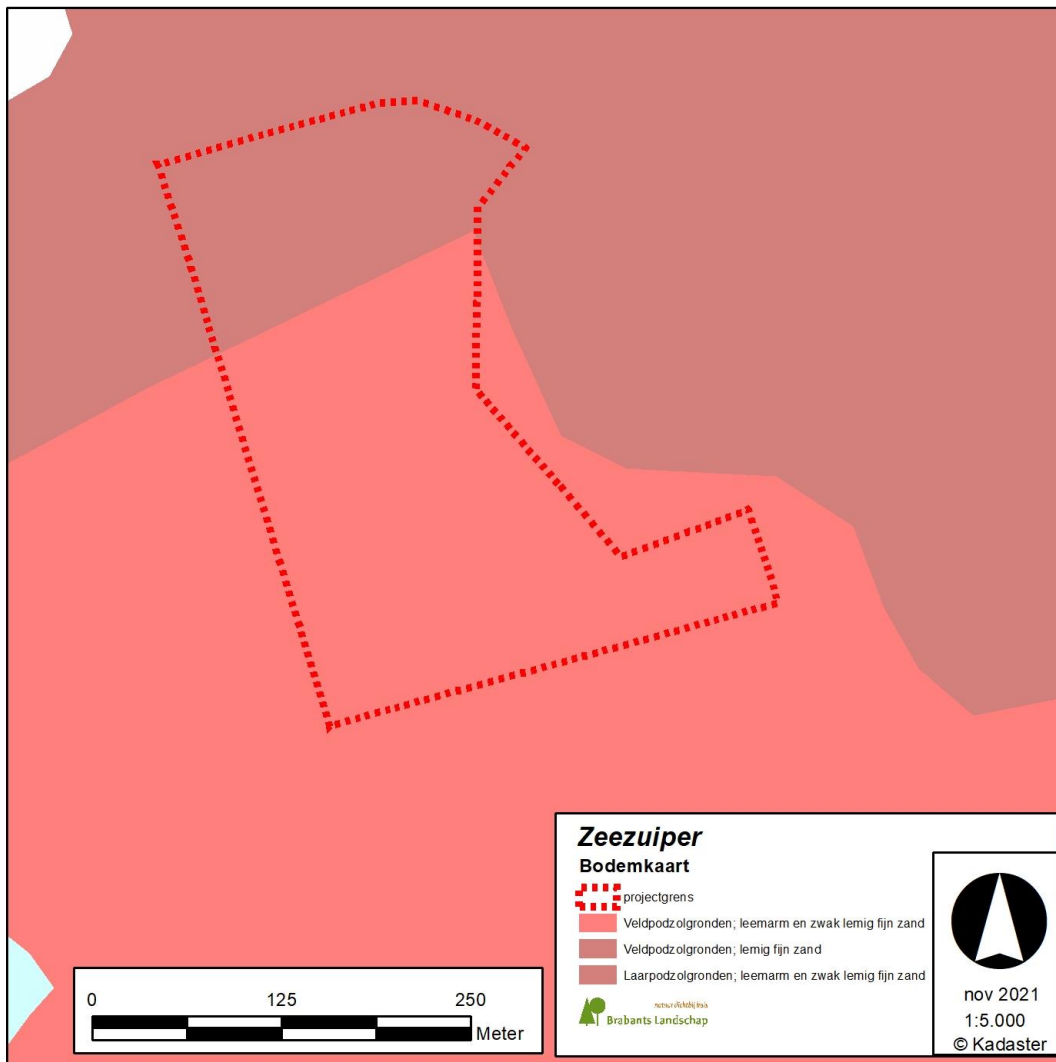
Op de kaart van 1980 verdwijnen ook de laatste landschapselementen. Het projectgebied is een aaneensloten akker geworden. Aan de noordzijde grenst de rijksweg A58. De bebouwing welke zichtbaar was op de kaarten van 1930 en 1950 heeft moeten wijken voor de rijksweg.

Figuur 6 historische kaart weergave 1890, 1930, 1950, 1980

4.3 Bodem

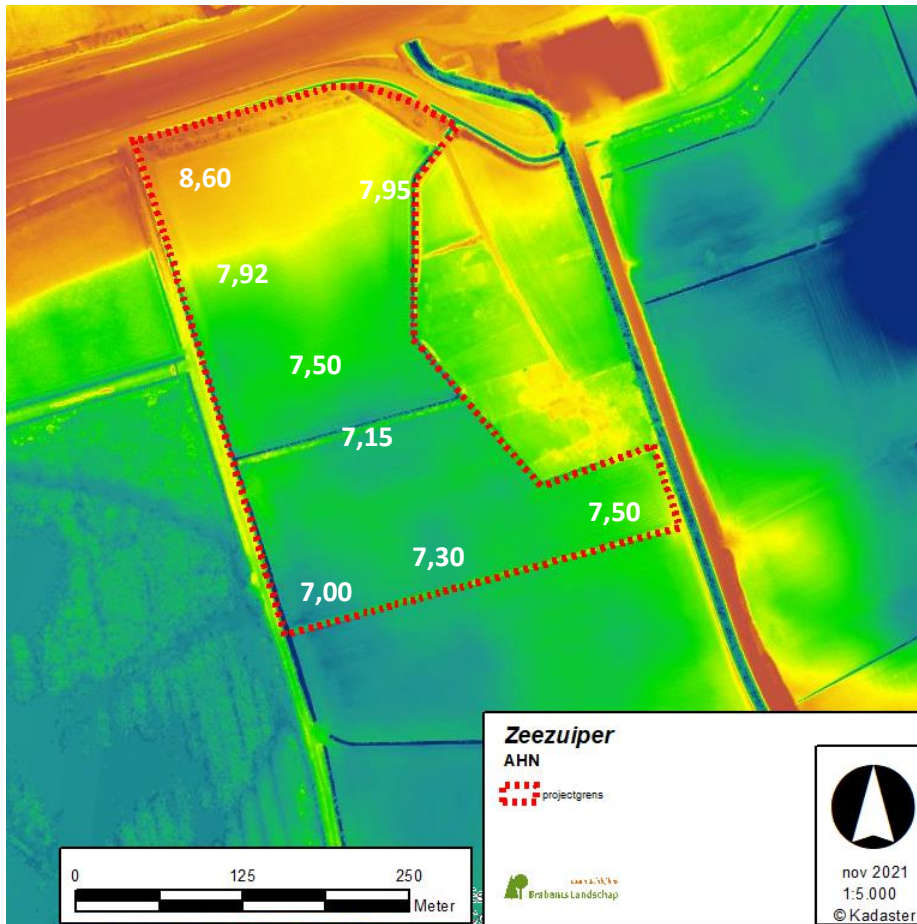
De bodems in het plangebied bestaan hoofdzakelijk uit veldpodzolgronden. Een veldpodzolgrond is een bodemtype waar hydromorfe kenmerken hoog in het profiel worden waargenomen. Dit duidt erop dat ze in het verleden permanent of periodiek met water verzadigd waren.

Figuur 7 kaart met de bodemsamenstelling. Binnen de projectgrens zijn dit Veldpodzolgronden.

4.4 AHN

In noord-zuid richting loopt het perceel af van 8,60m +NAP naar 7,00m +NAP. De laagtes met een hoogte van circa 7,00m +NAP zijn kansrijke locaties voor natte natuur.

Figuur 8 Actueel Hoogtebestand Nederland

5. Inrichtingsplan

Onderstaand figuur betreft een afbeelding van de inrichtingskaart. Voor de originele inrichtingskaart wordt verwezen naar bijlage II. De inrichtingsmaatregelen zijn toegelicht in hoofdstuk 6.

Figuur 9: Afbeelding inrichtingsplan

Inrichtingseenheden:

Natuurdoeltype conform begroting	Inrichtingseenheid	Oppervlak per inrichtingseenheid	Oppervlak totaal natuurdoeltype c.f. begroting
N12.05 Kruiden- en faunarijke akker	N12.05 Kruiden- en faunarijke akker	6.831 m ²	8.623 m ²
	L01.10 Struweelrand	1.792 m ²	
N12.02 Flora- en faunarijk grasland	N12.02 Flora- en faunarijk grasland	12.100 m ²	15.462 m ²
	L01.01 Poel	891 m ²	
	L01.10 Struweelrand	2.471 m ²	
N15.02 Dennen-, eiken-, beukenbos	N15.02 Dennen-, eiken-, beukenbos	5.0840 m ²	50.840 m ²
<i>n.v.t.</i>	L01.02 Houtwallen (bestaand)	5.358 m ²	0 m ²
	Totaal		74925 m²

Tabel 2: oppervlak inrichtingseenheden

6. Toelichting inrichtingsmaatregelen

6.1. Uitgangspunten

Gezien het jarenlange agrarische gebruik wordt realisatie van het ambitietype Droog- Schraalland niet realistisch geacht. Door het gebruik is de bodem voedselrijk. Ook de stikstofdepositie van verkeer (A58) en industrie hebben waarschijnlijk een negatief effect op de haalbaarheid van het ambitietype. Voor de ontwikkeling van Droog Schraalland zouden verregaande inrichtingsmaatregelen uitgevoerd moeten worden in combinatie met een intensief verschralingsbeheer.

Daarnaast is Brabants Landschap voornemens om bij te dragen aan de bossen-strategie. Locaties waar het ambitietype niet haalbaar is zijn interessant voor aanplant van bos. De aanplant van bos op deze locatie is waardevol omdat CO₂ opgenomen en vastgelegd kan worden. Ook kan het bijdragen aan het herstel van het aangrenzende moeras de Zeezuiper. De Zeezuiper is namelijk aan verdroging onderhevig. Door aanplant van bos met strooiselrijke soorten, in combinatie met meerdere anti-verdrogingsmaatregelen, kan water langer vastgehouden worden in het gebied.

Brabants Landschap vindt het tot slot belangrijk dat de cultuurhistorische waarde in de vorm van de rijke landgoedhistorie behouden blijft. Daarom is in het inrichtingsplan besloten om ruimte te bieden aan recreatie en de cultuurhistorische beleving te versterken. Door de oude landgoedbossen, de akker en de padenstructuur te herstellen wordt hier invulling aangegeven. Deze waarde wordt onderstreept doordat het projectgebied als cultuurhistorisch waardevol is aangeduid op de Cultuurhistorische waardenkaart en in het bestemmingsplan.

Bovenstaande redenen hebben doen besluiten om bos, een kruiden-en faunarijke akker en kruiden-en faunarijke grasland te realiseren. Hierin is een combinatie gezocht met passende landschapselementen zoals poelen en struwelen.

6.2. Ontwerp

Aan de hand van de verschillende natuur- en landschapselementen is het ontwerp toegelicht:

1. Kruiden- en faunarijke akker (N12.05)

Aan de noordzijde wordt de oude akker hersteld. Voor de ontwikkeling wordt het natuurdoeltype N12.05 Kruiden- en faunarijke akker aangehouden. De akker wordt jaarlijks ingezaaid met bijvoorbeeld rogge. Hierbij wordt voldoende afstand gehouden tussen de zaairijen, zodat er open plekken blijven voor pionierssoorten. In het winterhalfjaar zal de akker braak liggen. De akker is voornamelijk interessant voor insecten, muizen en vogels. Met de intensivering van landbouw is de biodiversiteit op akkers verslechterd. Veel akker-afhankelijke soorten staan op de Rode Lijst, zoals de Patrijs, Knoflookpad en Korenbloem. Het herstel van de oude akker draagt bij aan het leefgebied van deze Rode Lijst soorten en aan de herbeleving van de het oude landgoed Weltevreden.

2. Kruiden- en faunarijke grasland (N12.02)

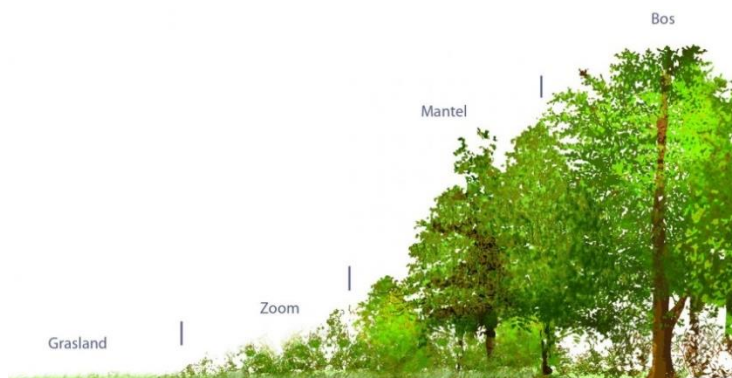
Aan de zuidzijde van het projectgebied wordt Kruiden- en faunarijke grasland ontwikkeld. Om bij te dragen aan de soortenrijkdom van deze graslanden wordt er een mantel van struweel aangeplant. In het Kruiden- en faunarijke grasland worden enkele poelen gerealiseerd. Het doel is om in te zetten op vegetatiestructuren waarbij er afwisseling is in lage grassen, ruigten, braakliggende stukjes en plukken met struwelen.

3. Opgaand bos met mantel en zoom (N15.02)

Een belangrijk uitgangspunt in dit plan is om bij te dragen aan de Bossenstrategie Brabant. Het doel is dan ook om een toekomstbestendig bos te ontwikkelen. Het bos gaat CO₂ binden en biedt leefgebied aan diverse fauna. In het bos worden onder andere uit Linde, Veldesdoorn, Haagbeuk en Zomereik aangeplant. Deze soorten zorgen voor een goede ontwikkeling van de strooisellaag waardoor ook het water beter vastgehouden kan worden in de bodem. Dit heeft een positief effect op de natuurdoeltypen in het projectgebied maar ook op de directe omgeving. Waaronder het moeras de Zeezuiper welke aan verdroging onderhevig is.

Het bos wordt voorzien van een mantel met struweelvormers. Vooral bes- en nootdragende soorten worden gebruikt, zoals Vlier, Lijsterbes, Braam en Hazelnoot. Hierdoor worden schuil- en voedselplekken geboden aan verschillende zoogdieren, amfibieën en broedvogels.

Het bijbehorende natuurdoeltype is N15.02 Dennen-, eiken-, beukenbos.

Figuur 10: Voorbeeld bos met mantel- zoomvegetatie

4. Laan met wandelpad

In het ontwerp kruist een wandelpad met bomenlaan het perceel. Deze laan verwijst naar het oude landgoed Weltevreeden. De oude padenstructuur wordt gevolgd en de laan wordt gevormd met beuken (*Fagus sylvatica*). Een boomsoort welke goed past bij het landgoedkarakter. In de toekomst zijn deze bomen ook waardevol voor holenbroeders zoals de Zwarte Specht. De Zwarte Specht staat momenteel onder druk op de Brabantse Wal door de vele uitval van geschikte bomen.

5. Struweel (L01.10)

Aan de randen van de akker en het schraalgrasland wordt struweel aangeplant. De struweelranden bieden schuilplaatsen voor amfibieën en dragen bij aan de structuurvariatie. Ook voor de struweelranden worden bes- en nootdragende soorten gebruikt, zoals Lijsterbes, Braam en Hazelnoot.

6. Water (L01.01)

In de zuidwestelijke hoek van het perceel is een laagte aanwezig. Op deze locatie wordt het moeras karakter van de Zeezuiper doorgetrokken. Middels de realisatie van twee poelen wordt habitat gecreëerd voor (Vinpoot)salamanders en Boomkickers. Aan de noordzijde van de poelen wordt een diepere zone gemaakt. Aan de zuidzijde wordt een flauwe en ondiepe oeverzone gecreëerd. Rondom de poelen mag opslag ontstaan. De opslag biedt namelijk beschutting voor amfibieën.

In en rondom het plangebied lopen enkele afvoerende watergangen. Deze watergangen worden (deels) gedempt, zodat het water langer wordt vastgehouden in het projectgebied. Aan de noord- en westzijde van het projectgebied de B-watergang gedempt. Ook is Brabants Landschap voornemens om de watergang in het midden van het perceel te verondiepen. Hierover vindt nog afstemming plaats met waterschap Brabantse Delta.

Tot slot is het perceel voor agrarisch gebruik gedraineerd. De drainage wordt ten behoeve van de natuurontwikkeling buitenwerking gesteld.

6.3. Doelsoorten

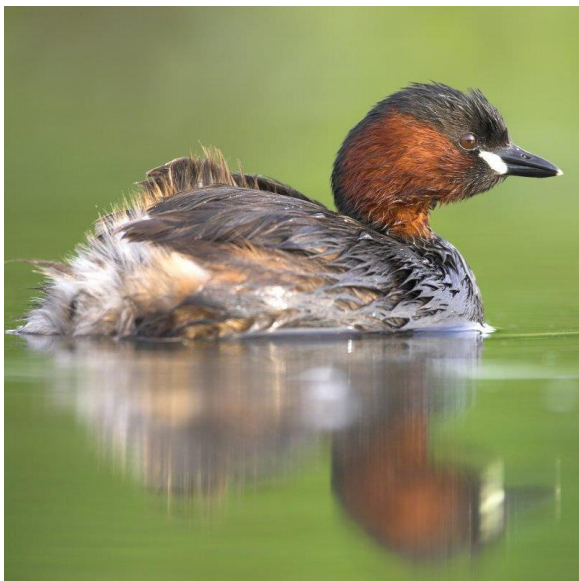
Door de variatie in het ontwerp draagt het plan bij aan leefgebied van veel verschillende soorten. Enkele specifieke doelsoorten in het plan zijn de Vinpootsalamander, Dodaars, Wespendif en Zwarte Specht. De Wespendif en Dodaars zijn ook belangrijke doelsoorten van het natura 2000 gebied de Brabantse Wal.

Figuur 11: Vinpootsalamander

Figuur 12: Zwarte specht

Figuur 13: Dodaars

Figuur 14: Wespendif

7. Vergunningen

Vanwege cultuurhistorische waarden is een omgevingsvergunning benodigd. Ook is mogelijk een watergunning nodig. Hierover vindt afstemming met waterschap Brabantse Delta plaats.

8. Vervolgbeheer

De afgelopen jaren is het perceel gebruikt ten behoeve van agrarische doeleinden. De komende jaren is het beheer gericht op ontwikkeling van een meer heterogene begroeiing. De projectlocatie wordt door Brabants Landschap beheerd. Als gecertificeerd natuurbeheerder in het kader van SNL wordt het beheer en onderhoud opgenomen in de reguliere beheersystematiek. In onderstaande paragrafen is het beheer kort toegelicht.

Kruiden- en faunarijke akker

De Kruiden- en faunarijke akker wordt jaarlijks ingezaaid met voldoende zaaiafstand waardoor open plekken ontstaan voor pionierssoorten. In het najaar en winter zal de akker braak liggen. Het bewerken zal op een later tijdstip in het voorjaar gebeuren. Hierdoor blijft winter overstaande vegetatie behouden waar bijvoorbeeld de Patrijs baat bij heeft.

Kruiden- en faunarijke grasland

Het doel van het beheer is om structuurvariatie te ontwikkelen in het Kruiden- en faunarijke grasland. Tegengaan van pitrus en verbossing is hierbij een aandachtspunt. Gezien de gebruiksgeschiedenis bestaat het beheer aanvankelijk uit het enkele keren per jaar maaien en afvoeren ten behoeve van verschraling. De eerste keer maaien gebeurt aanvankelijk in mei van elk jaar. Wanneer de productie afneemt, komt dit tijdstip later te liggen. In de toekomst wordt het maaien mogelijk gecombineerd met nabeweiding.

Bos en struweel

Een gevarieerd bos met en open en dichte plekken is het streefbeeld. In principe wordt er niet ingegrepen, maar is het doel dat de variatie ontstaat door natuurlijke processen. Indien de variatie uitblijft, kan besloten worden om middels gerichte kap bij te sturen. De beheerder maakt hierin de keuze welke bomen tot wasdom mogen komen. Ook is hierbij aandacht in een goede ontwikkeling van een boskern met mantel-zoom vegetatie.

Poelen

Het doel is om de poelen geschikt te blijven houden voor amfibieën. Om te voorkomen dat de poelen op termijn dichtgroeien worden de oevers gefaseerd gemaaid. Indien nodig wordt het slib verwijderd om verlanding te van de poelen tegen te gaan.

9. Risicoanalyse

Risico (met omschrijving)	Kans	Consequenties	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke partij
Verbossing van kruidenrijk grasland	Middel tot hoog	Vertraging van ontwikkeling natuurdoel Hogere kosten	Begrazing en tijdig maaien	Brabants Landschap
Niet verkrijgen van de vergunning	Laag tot middel	Projectvoornemen kan niet uitgevoerd worden	Overleg met bevoegd gezag	Brabants Landschap
Vraat van bosvegetatie	Middel	Vertraging in de realisatie, hogere kosten	Aanplant beschermen doormiddel van plaatsen rasters	Brabants Landschap

Tabel 3 risico's van het project

10. Communicatie

Op de website van Brabants Landschap is onder het item "Werk in Uitvoering" speciaal voor werkzaamheden in het kader van het Groen Ontwikkelfonds Brabant, een vaste projectpagina voor inrichtingsprojecten gemaakt. Hier wordt aandacht besteed aan specifieke natuur- en landschapsinrichting, kan informatie verstrekt worden over welke natuurwaarden worden gerealiseerd en tot slot kan de link van deze website gedeeld worden op Facebook en Twitter.

11. Doelstelling na uitvoering

Na realisatie van het genoemde natuurdoeltype op de projectlocatie wordt 8,0283 ha ingericht als nieuwe natuur in het NNB Provinciaal netwerk.

12. Foto's huidige situatie

Onderstaande foto's geven inzicht in de huidige situatie van het perceel.

Figuur 15: foto's huidige situatie

Bijlage I Uitwerking oppervlakten t.b.v. toevoeging aan het NNB

invulling PROV NNB						
Perceel	Kad. Nr	Aankoop nr BL	ha	Huidig gebruik	NNB status	ambitietype
1	BGN 01 D 312 BGN 01 D 311 BGN 01 D 310 BGN 01 D 3540 BGN 01 D 3539 BGN 01 D 662	n.v.t.	0,8623	agrarisch	provinciaal	N12.05
2	BGN 01 D 661 BGN 01 D 660 BGN 01 D 658 BGN 01 D 659 BGN 01 D 654 BGN 01 D 656	n.v.t.	1,5462	agrarisch	provinciaal	N12.02
3	BGN 01 D 657 BGN 01 D 653 BGN 01 D 652 BGN 01 D 651 BGN 01 D 5073 BGN 01 D 5075 BGN 01 D 5071	n.v.t.	5,0840	agrarisch	provinciaal	N15.02
			7,4925			

Bijlage II Inrichtingskaart

Zie volgende pagina.

